

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ

Бажак Дар'я

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Ізмаїльського державного гуманітарного університету
bovykina.daria@gmail.com*

Кожна людина народжується, росте і розвивається біологічно, фізично, психологічно та духовно. У процесі індивідуального розвитку дитячий організм постійно змінюється. Це пов'язано з неперервним процесом розвитку, під час якого дитина росте та пристосовується до навколишнього світу. Тому кожен віковий етап характеризується своїми віковими особливостями у фізичному та психологічному розвитку. Але не завжди людський організм розвивається правильно. Під впливом різних чинників може відбутись збій у розвитку дитини, що призводить до порушення розвитку або певних відхилень від норм розвитку. Такі учні мають особливі освітні потреби і їм дуже необхідна підтримка та допомога, щоб отримати максимальну користь від освіти. Важливим елементом успішного включення школярів з особливими освітніми потребами (ООП) в освітній процес є організація індивідуалізованого навчання в інклюзивному класі.

Індивідуалізація навчання – це педагогічний підхід, що передбачає врахування індивідуальних особливостей, потреб і здібностей учнів у процесі навчання. Це означає налаштовувати навчання на потреби кожного учня, забезпечуючи йому можливість вчитися на своєму рівні, власним темпом і за власними інтересами.

Проблемою індивідуалізованого навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами займаються багато дослідників, педагогів та спеціалістів у галузі спеціальної педагогіки та інклюзивної освіти. Одним з найбільш відомих дослідників, який займається проблемою індивідуалізованого навчання дітей з особливими освітніми потребами, є Меллер. Він пропонує методику індивідуалізації навчання на основі різноманітних діагностичних тестів та спостережень за учнем в процесі навчання. Також проблему індивідуалізованого навчання досліджували такі відомі науковці, як М. Монтессорі, Л. Заскін, А. Васильєв, Л. Кузнецова, Д. Белкин, О. Олійник, Л. Кириченко, В. Шадрін та багато інших.

Індивідуалізація навчання передбачає використання різноманітних методів, підходів, ресурсів та технологій, що дозволяють вчителю адаптувати навчальний процес до потреб кожного учня, забезпечуючи оптимальні умови для досягнення навчальних цілей кожним учнем. Таке навчання сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу, розвитку індивідуальних здібностей, самостійності та мотивації учнів, а також формуванню позитивного ставлення до навчання. Організація індивідуалізованого навчання школярів з ООП може бути важливим підходом, що допомагає кожному учневі розвиватися на своєму рівні. Розглянемо ключові аспекти організації індивідуалізованого навчання молодших школярів з ООП в інклюзивному класі.

Один із перших кроків у впровадженні індивідуалізованого навчання – це ретельне розуміння особливих освітніх потреб учнів. Вчителі повинні знати відмінності між різними типами освітніх потреб, таких як дислексія, дисграфія, розлади аутистичного спектра тощо. Це допоможе вчителю визначити потреби кожного учня, підлаштувати навчання відповідно їх рівню, адаптації таких дітей, зокрема адаптації до шкільного середовища, забезпечить соціальну взаємодію з однолітками, взаємодію зі вчителями та іншими учасниками навчального процесу. В Законі України «Про освіту» (2017) наводиться таке визначення поняття «індивідуальна освітня траєкторія» – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі ним видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання [4].

Один із основних інструментів організації індивідуалізованого навчання – це розробка індивідуальних навчальних планів для кожного учня з ООП. Ці плани повинні враховувати потреби, можливості, рівень здібностей та інтереси кожного учня. Вони можуть включати індивідуальні завдання, спеціальні матеріали, техніки навчання та оцінювання, які відповідають особливим освітнім потребам учнів. Індивідуальні навчальні плани допомагають вчителям краще організувати навчальний процес і відповідати на потреби кожного учня окремо [2].

Зазначимо, що організація індивідуалізованого навчання також включає використання різноманітних методів та стратегій, які враховують різні стилі навчання та здібності молодших школярів. Важливо

враховувати вподобання та можливості кожного учня, щоб забезпечити ефективне засвоєння навчального матеріалу. Індивідуалізація навчання дітей з ООП вимагає від вчителів застосування різноманітних методичних підходів. Серед таких підходів можна виділити диференційоване навчання [3], використання варіативних завдань, адаптацію навчального матеріалу, використання різноманітних навчальних ресурсів та технічних засобів, а також індивідуальне навчання з врахуванням особливостей кожного учня. Однак, успішна реалізація індивідуалізації навчання вимагає від вчителів додаткових знань, навичок та досвіду в роботі з дітьми з ООП, а також співпраці з батьками та іншими фахівцями.

Необхідним в організації індивідуалізованого навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами є також колаборація вчителів з іншими спеціалістами, такими як логопеди, психологи, соціальні працівники та іншими фахівцями. Це допоможе забезпечити комплексний підхід до навчання та розвитку молодших школярів з ООП.

Вчителі повинні бути відкриті до змін та бути готовими адаптувати свої підходи до навчання в залежності від потреб кожного учня. Тому, організація індивідуалізованого навчання передбачає флексібільність та адаптацію до потреб учнів. Важливо враховувати різні рівні навчальної підготовки, інтереси, стилі навчання та інші особливості учнів. Флексібільність дозволяє вчителям пристосовувати навчальну програму та методи до вимог кожного учня, забезпечуючи ефективність та результативність навчання.

Сучасні технології можуть бути великим допоміжним засобом для організації індивідуалізованого навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами. Вчителі можуть використовувати різні педагогічні технології, веб-ресурси, навчальні програми та інші цифрові інструменти, які допоможуть учням з особливими потребами засвоїти навчальний матеріал. Технології можуть бути використані для індивідуалізації завдань, навчальних матеріалів, режиму роботи та іншого, забезпечуючи більш ефективний процес навчання [1].

При організації індивідуалізованого навчання важливо розвивати навички самостійного навчання школярів. Вчителі можуть сприяти розвитку навичок планування, самооцінки, саморегуляції та інших важливих навичок, які допоможуть учням бути більш самостійними в процесі навчання. Це може включати роботу над проектами, завданнями на вибір, створення навчальних планів та інших методів, які сприятимуть розвитку навичок самостійного

навчання. Це важливий аспект індивідуалізованого навчання, який допоможе учням з особливими освітніми потребами бути більш самодостатніми і успішними в навчанні.

Невід’ємною частиною організації індивідуалізованого навчання молодших школярів з ООП є співпраця з батьками. Саме вони є важливими партнерами в процесі навчання та виховання учнів з особливими потребами. Вчителі можуть забезпечити відкриту та ефективну комунікацію з батьками, ділитися інформацією про успіхи, потреби та прогрес учнів. Батьки, в свою чергу, можуть надавати додаткову інформацію про потреби своєї дитини, допомагати з розвитком навичок самостійного навчання [5].

Таким чином, організація індивідуалізованого навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі вимагає від вчителів гнучкості, толерантності, творчості та використання різноманітних методів та підходів. Врахування індивідуальних потреб кожного учня, використання різноманітних ресурсів та технологій, сприяння самостійному навчанню та взаємодія з батьками – це важливі аспекти успішної реалізації інклюзивної освіти для молодших школярів з особливими освітніми потребами.

Список джерел

1. Абрамова О.М. Інноваційні технології навчання дітей з особливими потребами.

URL: https://naurok.com.ua/stattya-innovaciyni-tehnologi-navchannya-ditey-z-osoblivimi-potrebami-314498.html#=_

2. Березівська І.Ю. Індивідуалізація навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: досвід роботи вчителя-дефектолога (2019).

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnpuu_pd_2019_21_12.

3. Диференціація у шкільній освіті: історичний досвід і сучасні технології: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 травня 2018 р., м. Київ. Київ : Інститут педагогіки, 2018. 224 с.

4. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. №38–39.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

5. Семич Н.В. Особливості побудови роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами в процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі освіти (2022).

URL: <https://naurok.com.ua/osoblivosti-roboti-z-batkami-ditini-z-ooop-316111.html>